

Tracing Martin Heidegger's hut and Paul Celan's clouds.

De Vrije Academie Werkplaats voor Beeldende Kunsten biedt kunstenaars, ongeacht hun vooropleiding, faciliteiten en begeleiding om tot verdere ontplooiing van hun beeldend werk en kunstenaarschap te komen. GEMAK is de tentoonstellingsruimte in en van de Vrije Academie Den Haag. De missie en visie van GEMAK is om actuele en controversiële thema's in kunst, politiek en samenleving een podium te bieden, onderzoekend, nieuwsgierig, evaluerend en spraakmakend.

Voor meer informatie: zie www.gemak.org of www.vrijeademie.org

Joseph Semah, Tracing Martin Heidegger's hut and Paul Celan's clouds, acryl op doek, touw, 30x17 cm, 2011

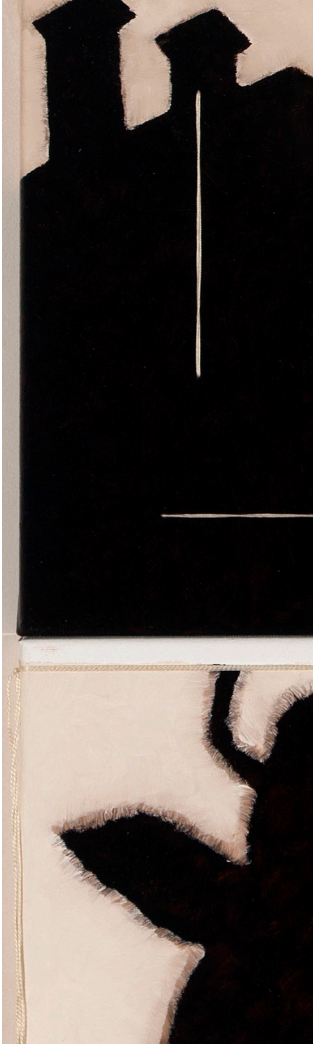
Het traceren van Martin Heideggers hut en Paul Celans wolken: Vergeet niet dat transparantie hier niet langer een optie is. De dichter Celan wil het Pardes zichtbaar maken, maar dat behoort niet tot de mogelijkheden, alhoewel dit verlangen correspondeert met de beangstigende overeenkomsten in het oeuvre van deze twee mannen, en de weg naar verzoening met de belofte van de kunstenaar. Onder deze cryptische en wellicht langste tentoonstellingstitel aller tijden is een omvangrijke presentatie te zien van de Israëliëisch-Nederlandse kunstenaar Joseph Semah (1948).

De befaamde ontmoeting tussen de Roemeense dichter Paul Celan en de Duitse filosoof Martin Heidegger op 25 juli 1967 in het Duitse bergdorpje Todtnauberg vormde voor Semah aanleiding tot de vervaardiging van een indrukwekkende reeks kunstwerken.

Paul Celan, die als Holocaustslachtoffer de oorlog had overleefd, was een bewonderaar van Martin Heidegger die met het nationaalsocialisme had gesympathiseerd. Heidegger op zijn beurt bewonderde de poëzie van Celan. Naar aanleiding van hun ontmoeting schreef Celan het beroemde gedicht 'Todtnauberg'. Het gedicht en de ontmoeting vormde voor Joseph Semah de inspiratiebron voor het werk dat in Gemak is te zien.

De tentoonstelling omvat schilderijen, tekeningen, assemblages, sculpturen, installaties en video's.

Tracing Martin Heidegger's hut and Paul Celan's clouds.

Bekijk een van de werken van Semah:

Titel/jaartal/afmetingen:

Wat is er (letterlijk) te zien? Noem voorwerpen, kleuren, materialen etc.

Hoe zouden de voorwerpen geïnterpreteerd kunnen worden? Wie of wat zou het zijn? Wat zou de betekenis kunnen zijn?

Is het een letterlijke voorstelling of is het een metaforische voorstelling?

Wat zou het idee van de kunstenaar hierachter zijn? Waar komt het vandaan?

Wat zie je terug uit het gedicht Todtnauberg?

Legenda:

Tafel: Ontmoeting, uitnodiging voor een gesprek, Allegorie voor het misverstand dat kan ontstaan tijdens een gesprek.

(gloei)Lamp: Verlichting. Heidegger: "Lichtung", opstijgen, in een trans tot een nieuwe gewaarwording komen. Tijdens de ambacht en dichtkunst tot deze lichtung komen.

Jiddisch: Hebreeuws alfabet met 22 letters (onze 'Medeklinkers'). Jiddisch is een mengtaal, gebaseerd op Duitse dialecten (uit verschillende streken en periodes), waaraan elementen uit het Hebreeuws en uit Romaanse en soms ook Slavische talen zijn toegevoegd.

Het is de taal die eerst gesproken en vervolgens ook geschreven werd door Asjkenazische joden uit Midden- en Oost-Europa. Een deel van deze mensen trok in de loop van de 17e en 18e eeuw naar West-Europa, waarna er ook een West-Jiddisch dialect ontstond.

Talliet: Vierkant Joods gebedskleed met op de punten een kwastje van touw.

Tefillin: Een joodse man heeft van af het moment dat hij bar mitswa is de plicht om bij het ochtendgebed tefillien, gebedsriemen, om te doen. Aan deze zwart lederen riemen zijn twee kubusvormige doosjes van het zelfde materiaal bevestigd, waarvan er één op het voorhoofd en één op de linkerarm bevestigd wordt. Beide doosjes bevatten de teksten Deut. 6:4-9, Deut. 11:13-20, Ex. 13:1-10 en Ex. 11-16. Door het 'leggen van de tefillien' bindt men zich de opdrachten van God op hoofd en hart. Op Sjabbat en tijdens de feestdagen worden geen tefillien gedragen.

Tracing Martin Heidegger's hut and Paul Celan's clouds.

Stappenplan in het ontwerpen van een concept.

Je kunt daarbij denken aan de letterlijke vorm van een werk, maar denk vooral ook aan doelen van het werk, moet het makkelijk te begrijpen zijn? (bijv. een strip) of moet het vooral voor jou duidelijk zijn en niet per se voor de buitenwereld?

1. Wat is volgens jou het onderwerp van het gedicht?
2. Wat zijn opvallende elementen/gevoelens uit het gedicht die jou aanspreken?
3. Wat is voor jou een doel in dit werk? Wat wil je dat bezoekers/toeschouwers voelen? Hoe ga je dat bereiken?
4. Wat voor medium wil je gebruiken en waarom denk je dat dit geschikt is om jou boodschap uit te leggen?
5. Hoe en waar zou je het werk willen laten zien? In een groot museum/theater of moet het op een speciale plek? Komt het werk beter tot zijn recht in een kleine galerie?

Schets/schrijf/ beeld uit/ noteer/mind-map hier wat je in gedachten hebt.

A large empty rectangular box with a dotted border, intended for sketching or writing.

Tracing Martin Heidegger's hut and Paul Celan's clouds, 2011

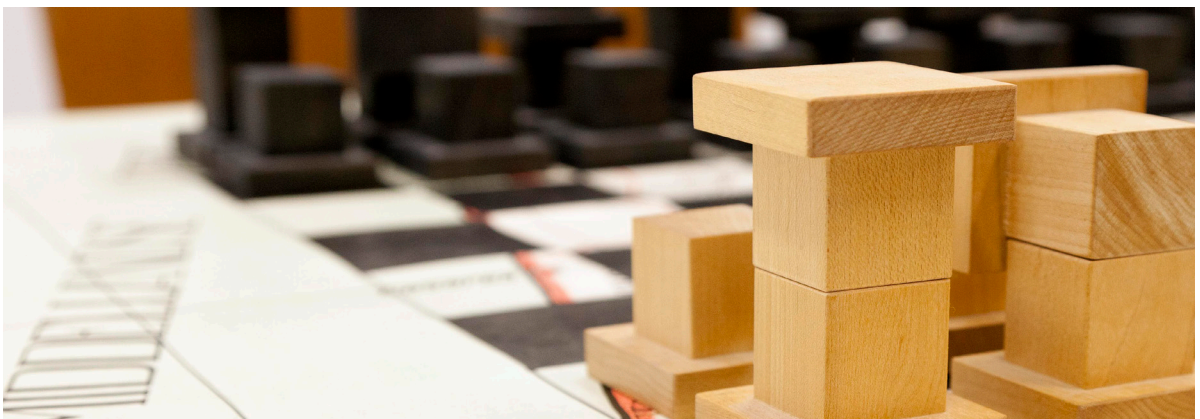
Tracing Martin Heidegger's hut and Paul Celan's clouds.

Als Mozes had doorgevraagd
Moest ik mijn land verlaten: ik zou blijven.
Stond mijn stad in brand: ik draaide om.
Moest ik mijn kind offeren: ik weigerde.
Zolang jij je niet laat kennen houd ik
benen op de grond, armen om het kind.
Mij sloop je bij geen bramenstruik af
met 'ik ben die ik ben', een kleine vlam, een donderstem.
Mozes was iemand van zijn tijd: dankbaar voor het leven,
bang om door te vragen en ook: een man,
die vragen niet zoveel.
Ik was blijven staan bij die struik tot je verscheen.
Geen smoesjes van doeken voor ogen omdat je straling te fel.
Mozes was brandgloed gewend, ik tl.
Kom maar op, zou ik zeggen. Zeg ik nu: Kom maar op.
Als niet Mozes, maar ik bij Horeb had gestaan ging het zo:

ik: Wie ben je?
jij: Ik ben die ik ben.
ik: Ik ook.
jij: Ja, jij ook.

Dan had ik je aangeraakt en jij mij.
Was de Bijbel geen boek, maar een omhelzing.

Uit: Als Mozes had doorgevraagd, 2010
Door: Marjolein van Heemstra

Met dank aan: GEMAK, Willem Baars Project, Mondriaan Stichting